

*О.В. Дейнека, ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

## **СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ**

На сьогоднішній день господарювання теоретичний та практичний інтерес становить дослідження фінансів суб'єктів господарювання. Значна кількість наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців присвячені дослідженню особливостей організації фінансів суб'єктів господарювання різних галузей економіки. На сучасному етапі економічного розвитку актуальним є дослідження щодо визначення сутності та особливостей формування фінансів державного сектора економіки.

Розглядаючи сутність фінансів державного сектора економіки, насамперед необхідно зазначити, що вони є економічною категорією і являють собою сукупність економічних відносин, оскільки, по-перше, суб'єкти державного сектора здійснюють як виробництво, так і обмін матеріальними та нематеріальними активами, що супроводжується грошовими розрахунками; по-друге, передбачають побудову певних взаємовідносин з іншими суб'єктами економіки, що є характерними саме для економічних відносин.

При цьому слід зауважити, що економічні відносини мають бути спрямовані на формування, розподіл і використання фінансових ресурсів. Тому, на нашу думку, предметом категорії “фінанси державного сектора економіки” мають бути фінансові ресурси, оскільки, як відомо, основним завданням суб'єктів державного сектора економіки є формування централізованих та децентралізованих фондів фінансових ресурсів.

На нашу думку, основною метою економічних відносин є забезпечення процесів розширеного відтворення та задоволення соціально-економічних потреб суспільства. Це пов'язано з тим, що фінансово-господарська діяльність суб'єктів державного сектора економіки має бути спрямована як на виконання соціально-економічних функцій, так і на забезпечення їх ефективного розвитку.

Враховуючи вищевикладене, ми пропонуємо таке визначення: фінанси державного сектора економіки – це система економічних відносин з приводу формування, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою забезпечення процесів розширеного відтворення та задоволення соціально-економічних потреб суспільства.

Розглядаючи систему фінансових відносин суб'єктів державного сектора економіки, слід зазначити, що вона включає ті ж самі фінансові відносини, що і фінанси будь-якого суб'єкта господарювання, оскільки характер і напрямки господарської і фінансової діяльності не залежать від форми власності. Сфери фінансових відносин державних підприємств також мають два рівні: внутрішні та зовнішні фінансові відносини.

Необхідно відмітити, що фінанси державного сектора економіки, як і фінанси підприємств, мають своє функціональне призначення. Основними

функціями фінансів державного сектора є перерозподільна, забезпечувальна, розподільча та контрольна. Функції, притаманні фінансам державного сектора, можна розподілити за рівнями їх призначення (прямування) на макро- і мікрофункції, виконання яких насамперед пов'язане із формуванням певних обсягів фінансових ресурсів держави, виконанням державою своїх економічних функцій, розвитком та ефективним функціонуванням стратегічних та пріоритетних галузей економіки, а також забезпеченням добробуту населення.

Слід зазначити, що значна кількість державних підприємств (установ, організацій) працюють за методом неприбуткової діяльності. До них також належать органи державної влади та установи, заклади соціального забезпечення, заклади освіти, наукові заклади, військові організації, органи юстиції, установи кримінально-виконавчої системи, Національний банк України. Враховуючи специфіку діяльності, вищевказані установи та організації функціонують на основі кошторисного (бюджетного) фінансування. Фінансові ресурси неприбуткових організацій сформовані лише за рахунок державних коштів та державного майна, а їхня діяльність спрямована на виконання державою соціально-економічних функцій.

Суб'єкти господарювання державного сектора економіки працюють також і на засадах комерційного розрахунку, який передбачає отримання прибутку, відшкодування всіх витрат на поточну діяльність та забезпечення розширеного відтворення. Так, якщо розглядати характерні риси даного методу, то слід відмітити, що суб'єкти державного сектора економіки функціонують повністю або частково на основі використання державного майна, працюють задля виконання державних замовлень та державних програм, інвестують свої кошти лише за визначеними напрямками, обмежені у виборі асортименту продукції, що випускається, у формуванні власних і позикових фінансових ресурсів, в розподілі та використанні прибутку і підзвітні відповідним органам державної влади.

Таким чином, створення та функціонування фінансів державного сектора економіки має спільні риси з фінансами суб'єктів господарювання недержавної форми власності у сферах фінансових відносин, у формуванні фінансових ресурсів та в організації фінансів. Але їм притаманні і свої особливості, що полягають насамперед в тому, що засновником даних суб'єктів господарювання є держава, виконання ними функцій впливає на функціонування певних компонентів економічної системи, формування фінансових ресурсів здійснюється в основному за рахунок державних (бюджетних) коштів, а їх діяльність спрямована на виконання державою соціально-економічних завдань.